

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2010:09

ARKEOLOGISK SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Storgatan i Nora

Närke, Nora socken, Nora, Storgatan, RAÄ 164

Ebba Knabe

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2010:09
ARKEOLOGISK SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Storgatan i Nora

Närke, Nora socken, Nora, Borgmästargatan , RAÄ 164
Ebba Knabe

Arkeologgruppen i Örebro AB

Drottninggatan 11, 702 10 ÖREBRO

Tel. 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

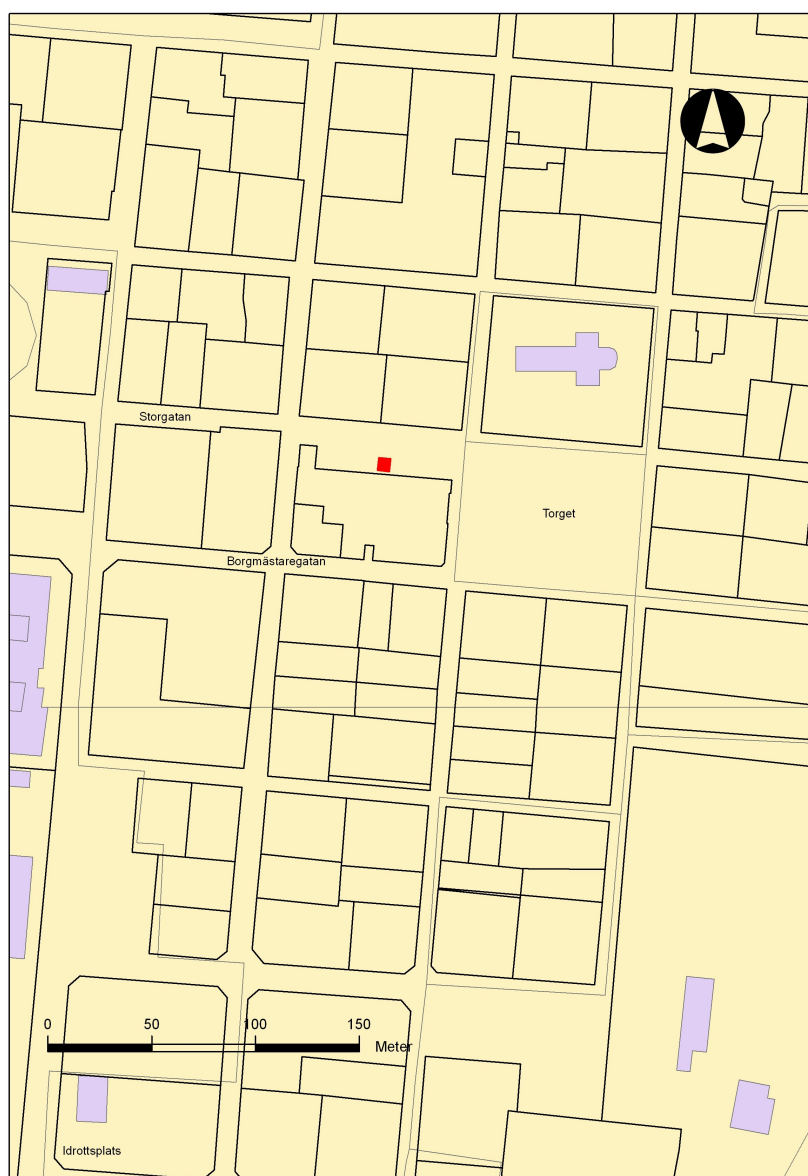
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Referenser.....	2
Administrativa uppgifter.....	2
Bilagor.....	2
Bilaga 1. XXXXXXXXXXXX.....	2
Figurer.....	2
Sammanfattning.....	4
Bakgrund.....	5
Målsättning.....	5
Metod och genomförande.....	5
Resultat.....	6
Tolkning.....	7
Utvärdering av undersökningsplan.....	8
Referenser.....	8
Administrativa uppgifter.....	8

Sammanfattning

Vid VA-arbeten i Nora centrum, vid Storgatan strax väster om Torget, (fig. 1 och 2) genomfördes en schaktningsövervakning. Resultatet visade att det, trots att det var mycket söndergrävt, fanns kulturlager och byggnadsrester kvar. Schaktet var cirka 25 m² stort och de bevarade lämningarna utgjorde en sammanlagd yta om 4 m², resten var söndergrävt av tidigare VA-ledningar. Murresterna överlagrades av ett brandlager som troligen är rester av den stora branden år 1713.

Figur 1. Översikt över Nora stad, undersökningsplatsen markerad med rött. Skala 1:4000.

Bakgrund

Nora kommun planerar ny offentlig toalett vid Storgatan, i närheten av torget, i centrala Nora. Arbetet innebar schaktning inom området för fornlämning 164 i Nora som utgörs av kulturlager med rester av äldre stadsbebyggelse från 1600-talet och framåt. Uppdragsgivare var Danfo AB.

Figur 2. Noras läge i förhållande till Örebro.

Målsättning

Målsättningen var att övervaka och att dokumentera den del av fornlämningen som berördes.

Metod och genomförande

Övervakningen skedde i samband med schaktningsarbetena för VA-dragning och grundläggning för toaletten direkt i anslutning till befintlig toalett (fig. 2). Schaktet grävdes med på platsen befintlig grävmaskin och enligt anläggningsarbetets plan. Dokumentationen var analog, vid kontroll av sektioner och grävning av kulturlager användes handverktyg. Schaktets bredd var cirka 5x5 meter stort och 1 meter djupt.

Resultat

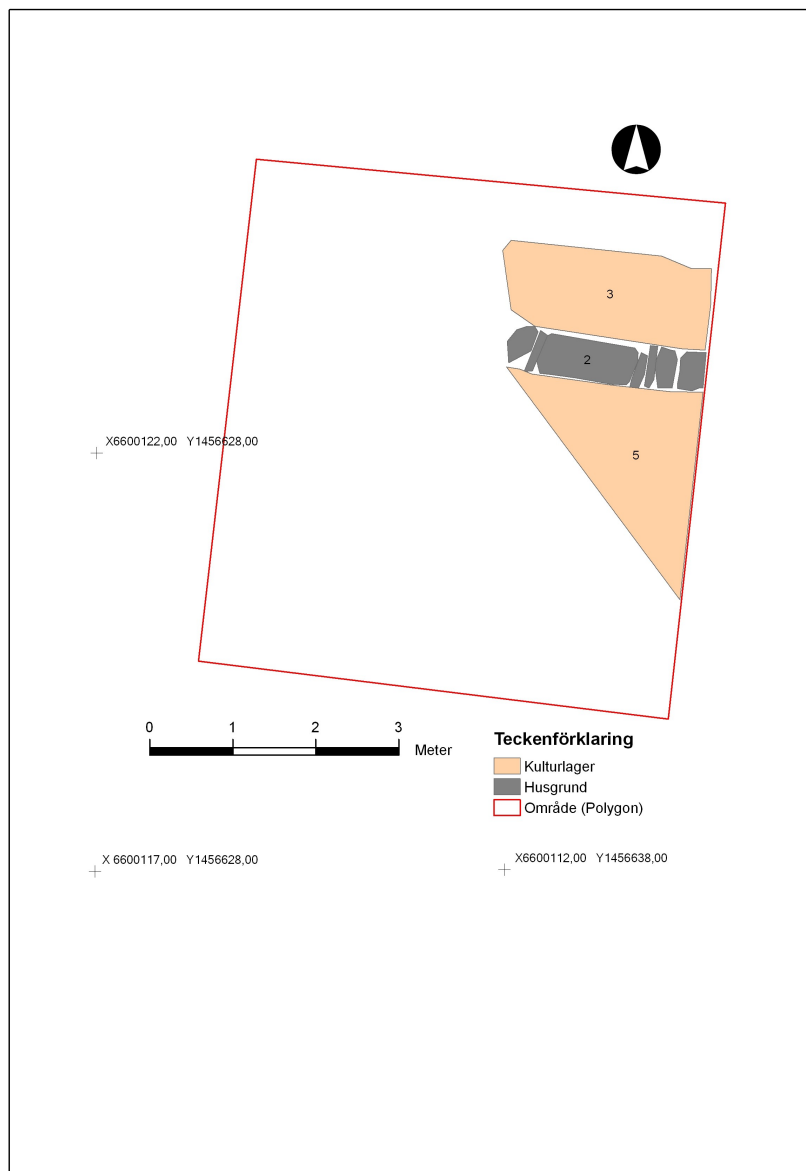
Stratigrafiskt fanns högst upp dagens plattbeläggning med bärlager. Under bärlagret fanns ett 0,3 meter tjockt raseringslager sammansatt av sand, grus lera blandat med tegelsten och natursten. I lagret fanns fynd av diverse husgeråd som flintgods, butelj- och dryckesglas, ben och kärl av yngre rödgods med blandad datering, samt en slipsten. Fyndmaterialet visar på en ganska sen datering, till slutet av 1700-talet och fram till andra hälften av 1800-talet. Fynden samlades in men sparades inte.

Under raseringslagret, på ett djup av 0,6 meter, fanns rester av en 2 meter lång mur/husgrund med trolig fortsättning åt öster. Den var kallmurad av flathuggna stenar, cirka 0,5x0,25 meter stora, och mindre stenar som kilar. En större sten som var närmare 1 meter lång kan ha fungerat som trappsten. Norr och söder om muren fanns ett brandlager som stratigrafiskt sett låg ovan muren som tyder på att huset brunnit.

Figur 3. Murresten och brandlagret sett från norr. Foto Arkeologgruppen.

De övre stenarna togs bort och under dem fanns själva grundmuren. De stenarna var obearbetade och var anlagda på infiltrerad lera som var täckt av flis och spån. Grundmuren ligger kvar cirka 1 meter under dagens marknivå.

Figur 4. Planritning över lämningarna i schaktet.

Tolkning

Murresten härrör sannolikt från en stadsgård som haft sin front ut mot Storgatan. Tomten (nr 46 på 1680 års karta) var granntomt med rådhusomtten (nr 45 på 1680 års karta) som då låg i hörnet av Rådstugu-och Borgmästargatorna. Rådhuset uppfördes direkt efter stadsgrundandet och genomgick flertalet reparationer innan det ödelades i branden år 1731 (Tham 1949:534).

Det nya rådhuset uppfördes på samma tomt, även andra önskemål hade framlagts, bland andra ville landshövdingen att det skulle

ligga mitt på torget. Inte heller i sten byggdes det utan det nya rådhuset blev en ganska oansenlig träbyggnad som, trots att den från början var avsedd som ett provisorium, fick fungera som stadens rådhus under flera årtionden (Tham 1949:548ff). Byggnaden renoverades efter en brand försågs med en övervåning och klockstapel, men byggnaden förföll ganska snart. År 1786 inköptes gården bredvid, dvs vår aktuella tomt, som ansågs vara av "fast virke, där man inrättade en stor rådhusal (Tham 1949:550).

Murresten som kom i dagen vid schaktningsarbetena härrör sannolikt från ett bebyggelseskede före branden år 1731, medan raseringslagret bör ses som en rest av den gård som kom att hysa rådhuset.

Utvärdering av undersökningsplan

Under schaktningsövervakningen gjordes inga avvikelser från den planerade planen.

Referenser

Tham, Wilhelm. 1949. *Lindesberg och Nora städer under trehundra år 1643-1943*. Utvigen i samband med Lindesbergs och Nora 300-årsjubileum.

Administrativa uppgifter

Arkeologgruppens ärendenummer: ag2010_09.

Länsstyrelsens dnr: 431-04298-2010.

Undersökningstid: 19 augusti 2010.

Personal: Ebba Knabe

Exploateringsyta: cirka 25 m² .

Undersökt yta: cirka 25 m² .

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: 1 planritning i skala 1:20.

Fynd: Inga fynd sparades.